

memorii | jurnale

Sunt o femeie oarecare printre alte femei oarecare. Născută în 1968, emigrată în 2006. Nimeni nu uită ziua când a plecat din țară pentru a munci printre străini. E ca o moarte și o naștere în același timp. Am scris pentru toți românii care au plecat, masiv, doar pentru a câștiga o bucată de pâine. Am scris pentru cei săraci, pentru că nu e vina lor că sunt săraci. Am scris pentru toate mamele care trimit pachete cu bomboane, ciorapi și caiete. Pentru toate mamele care ar da orice să-și îmbrățișeze copiii, care se gândesc în orice secundă la binele lor... și bine nu le e!

Sunt o femeie oarecare, dar alături de mine sunt sute de mii, milioane de români care nu visează altceva decât să se-ntoarcă. Acasă.

Esențialul despre mine?! Visez și nu mi-am pierdut încrederea în lumină.

LILIANA
NECHITA

CIREȘE
AMARE

Cuvânt înainte
de Mihaela Cârlan

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Ioana Vilcu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Corina Roncea, Veronica Dinu

Tipărit la Real

© HUMANITAS, 2014, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Nechita, Liliana

Cireșe amare / Liliana Nechita; cuv. înainte de Mihaela Cârlan. –

București: Humanitas, 2019

ISBN 978-973-50-6400-6

I. Cârlan, Mihaela (pref.)

821.135.

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Cuvânt înainte

„Cum să le spui copiilor că ți-e greu? Că ai uitat cum se mestecă hrana. Că poco-poco e inimaginabil de puțin. Că te simți ca un zero care se plimbă prin lume. Că nu mai ești decât o voce la telefon și o sursă de bani pentru cei de-acasă. Că e periculos să începi să plângi printre străini, că nu te mai poți opri. Că ajungi să-i scrii în fiecare zi lui Dumnezeu. Că ți-e dor până și de libertatea neînsemnată de-a mânca un ou, de-a bea o cafea sau de-a ieși la aer fără să te ascunzi. Că n-ai altă vină decât că-ți pasă de ei, iar pe tine te-ai uitat până la a nu te mai recunoaște...”

Ea e Liliana, o femeie din sutele de mii izgonite de sărăcie, plecată la muncă în Italia. Care și-a găsit prea rar sprijin în Camus, Sartre, Hemingway, Nichita Stănescu, Steinbeck, Bacovia, Eminescu, Maugham sau Biblie, care și-a mai venit în fire după ce a citit-o pe Isabel Allende, care și-a recăpătat treptat identitatea și demnitatea, în timp ce copiii ei au terminat școala, în familia ei s-a născut și s-a murit, în timp ce totul merge înainte în România, și doar amintirile ei rămân în urmă.

Toată viața Lilianeii e o durere și inima ei, o mare cireășă amară. Dar femeii acesteia simple, calde, duioase i-a dat Dumnezeu puterea și darul de-a povesti istoria viețuirii ei în Italia ca pe o victorie.

Cu parfumul și gustul dulceții de cireșe amare. Cea mai bună dulceată din lume.

Pentru cine sunt scrisorile Lilianei?... Pentru oricine se plânge de greuul vieții, orice ar însemna el, mai puțin boala ori moartea.

Mihaela Cârlan
Publisher Catchy.ro

Scrisoarea 1

Povestea mea începe în fața unei icoane. Mi-amintesc că eram la pământ, plângeam, îmi frângeam mâinile și spuneam:

— Doamne, ajută-mă să plec în Italia! Să muncesc, Doamne, ce-o fi! Ajută-mă să spăl WC-uri, Doamne! Ajută-mă să scap cu viață! Vreau să muncesc. Ajută-mă să muncesc, Doamne!

Repetam până la epuizare. Nu mai gândeam. Simțeam o oboseală nesfârșită, o dorință de a nu mai fi. Să mă odihnesc de tot zbuciumul și de toate necazurile. Mă trezeam dimineața cu ideea că în acea zi se vor îndrepta toate relele, voi rezolva tot, îmi voi găsi un loc de muncă. Dar nu era așa. Mă străduiam toată ziua să spăl două farfurii.

Mă gândeam și mă gândeam că trebuie să fac ceva.

Atât.

Mi-a crescut copiii singură, mamă și tată la un loc; am văruiț, am crăpat lemne, am tencuit, am gătit mii de oale de mâncare, am făcut teme, am ascultat Vivaldi, am încercat să trăiesc normal.

Greu.

Am vrut să-i ajut pe toți și să le fac pe toate. Eram mândră că pot, că nu mă dau în lături de la nimic. Aveam un serviciu bun și copii mari. N-am vrut să sufere ca mine; mă străduiam

o lună să cumpăr o solniță. Am făcut credite, am împrumutat bani, așa cum fac mulți în România. Fata cea mare se măritase și mă gândeam că împreună cu a doua fată care era încă la liceu aș fi putut trăi liniștită.

Apoi am cedat.

Serviciu pierdut. Datoriile bancare neplătite câteva luni. Telefoane amenințătoare. Un moment de slăbiciune și devii pradă. Victimă. Depresia și părerea că ești într-un labirint fără ieșire. Te zbați de toți pereții și cauți și strigi...

I-ai rugat vreodată și pe vii, și pe morți să te ajute?

Ai primit răspuns?

Scrisoarea 2

Un singur sprijin: o prietenă, E., care-mi bătea la ușă, îmi aducea puțină cafea și-mi spunea povești despre Italia. Ea muncea deja de doi ani acolo. Îmi spunea: „Vino, e greu, dar e bine. Nu poți rămâne în halul ăsta în țară. Cum rezolvi tot? Vrei să mori?” Eu îi răspundeam: „Mai bine mor decât să mă despart de copiii mei”. Cea mare era însărcinată. Eu nu mă simțeam pregătită să fiu bunică; mă pregăteam să nu mai fiu.

Cumpăram somnifere. Îmi doream o moarte liniștită și nedureroasă. Nitroglicerina provoacă durere? Dar diazepamul? Citeam prospectele și mă gândeam. Și amânam. Și iar o luam de la capăt. A venit o seară în care eram mai liniștită ca oricând. Am scos pastilele, am numărat cinci nitroglicerine. Ca printr-un miracol, prin forța sângelui, a intrat puilul meu cel mare, prințesa mamei. Când am născut-o, am numit-o prințesă, cum cred că fac multe mame. Dar era prințesa mea. Mi-a luat pastilele din mână și mi-a zis:

„Am nevoie de mamă! Dacă mori, nu rezolvi nimic. Du-te în Italia, muncește și pot să am bază în tine, așa cum am avut

mereu. Eu nu-s fericită, dar aștept un copil, vine iarna, nu avem bani. Doar dacă trăiești tu, am și eu o speranță. Lasă, va fi bine. Important e să trăiești și să poți munci!“ Mi-a făcut bagajul – o pijama, două bluzițe, câteva lucruri – cu ideea că mă voi îmbogăți și-mi voi cumpăra lucruri noi. Mi-am șters lacrimile și-am știut că voi trăi.

Atât.

Știi cât e de impalpabilă cenușa păsării phoenix?

Scrisoarea 3

A doua zi a fost ultima zi.

Îi spuneam printre lacrimi fetei mele: „Mamă, trebuie să-mi iau la revedere de la toți! Nu pot pleca acum!“ Și ea răspundea: „Nu trebuie să-ți pese! Nimănui nu i-a părut de tine! Pleacă! Nu te uita în urmă!“ Era mică, avea 19 ani, îmi salva viața. O scurtă plimbare prin oraș cu copiii, ca și cum totul ar fi fost cum trebuie; o ultimă prăjitură. Mă temeam de copiii mei, de judecata lor din urmă. Cum să admiti că nu mai știi încotro s-o iei când ești totul pentru ei? În general, între mamă și copii se creează de multe ori tensiuni, vorbe grele aruncate și de unii, și de alții... Nu mai puteam ține piept unor reproșuri și mă temeam. Am descoperit cu surprindere că eu eram apărută acum de ele. Și încurajată. Cea mică, blonduță și bosumflată, cea care-mi părea mereu nemulțumită, care, dacă intram cu ea într-un magazin, reușea să-și dorească exact ce nu se găsea, acum îmi zâmbea și spunea: „Du-te, mamă! Lasă că noi ne descurcăm! Suntem mari! Ai grijă doar de tine!“ Se maturizase într-o clipă. În fața pericolului s-a făcut mare!

Nu simțeam nimic.

Eram un tunel, priveam, mă gândeam că e pentru ultima oară, și ei intrau în mine prin tunelul ochilor.

Alături de noi era și prietenul fetei mele mai mici. Acum îl numesc micul prinț, e blond și bun. Atunci i-o încredințam din priviri pe fata mea alintată. Mă rugase înainte să-mi caut de muncă în țară. Mi-a spus că nu crede că ea va rezista dorului de mamă. Am încercat să-l ascult, am luat *România liberă*. Se cer masterate și se caută docenți. Un om simplu... ăștia nu se caută, vin ei singuri. Așa că la plecare îl priveam în ochii albaștri și-i șopteam: ai grijă!

Îi captam pe toți cu privirea. Să-i păstrez pentru mai târziu.

În acel moment am murit pe dinăuntru.

Viața emigrantului e o moarte lentă pe dinăuntru. Trupul tău poate fi oriunde, în Italia, în cețurile Angliei, pe câmpiile Spaniei, mâinile culeg sau șterg, spatele se încovoiaie, dar, odată ce ți-ai lăsat sufletul acasă, înăuntru e moartea.

Ai simțit vreodată cum se năruie lumea?

Scrisoarea 4

O ultimă privire, zâmbete și încurajări, promisiuni că vor avea grijă una de alta. Nu auzeam nimic. Doar un tunel gol care ar fi primit și absorbit tot dacă s-ar fi putut.

Nu știu cum am ieșit din țară.

Știi că priveam pe fereastra mașinii și mă gândeam: „Încă pot coborî! Nu plec! Nu trec granița!“ Controlul pașapoartelor la graniță, emoții necunoscute, teamă instinctivă de uniforme. Nu te întreabă nimeni: „Chiar vrei să pleci din țara ta?“ Eram alături de o fată de 20 de ani, mamă a două fetețe, plecată la loc „bun“, să „întrețină clienți“. Știa perfect ce muncă

va face. Știa tot satul ei. Și soțul. „Dar nu-i nimic. Muncesc un pic și iau de îmbrăcat la copii și poate mai facem o cameră.“ Mai rea decât prostituția este vânzarea în cunoștință de cauză că o faci pentru copii. Te întrebi: de ce?

Orașul meu e sărac și mic.

Fără industrie, cu o armată de navetiști de ora 6. Mai sunt și navetiști de 5.20. Am auzit mame care-și bat copiii pentru că au mâncat un crenvurst în plus, deși ele luaseră pentru două zile. Totul e raționat. Copil de opt ani bătut pentru că a mâncat zahăr și mama nu mai are cu ce îndulci ceaiul celui mic. Am cunoscut o mamă cu patru copii, operată și căreia i s-a recomandat să urmeze un regim alimentar. Am întrebat-o: cum faci? A zâmbit: „Copiii mănâncă seara ceai cu pâine, iar eu mănânc resturile, oricum se termină și pâinea“. Am văzut o fată de 14 ani plângând în fața blocului din cauza lipsei de pâine. Mama o certa și-o pune să facă mămăligă. Ea plângea.

Călătorie sprâncenată! Țări minunate. Cui îi pasă? Eu nu-mi dezlipeam ochii de la telefon, citeam mesaje vechi, urări de bine...

Nu mai eram nimic. Eram un zero care se plimba prin lume.

Când nu ai bani nici să te întorci, nu ai unde să te întorci, nu ai de ce, te simți gonit, atunci ești nevoit să rabzi tot și să mori încetul cu încetul.

Roma! Cetatea eternă! Simțeam doar foame și parcă nu eram eu. Nici acum nu sunt. Parcă pluteam pe deasupra lucrurilor, ca atunci când are loc moartea aparentă. Și cel mai mult m-a șocat că nu simțeam nimic. Ochii mei vedeau frumusețea vegetației, copacii ciudați, florile necunoscute, ruinele și clădirile antice. Vedeam belșugul din magazine și

mulțimea de obiecte noi, dar nu simțeam nimic. Eram uimită. Nu mai aveam lacrimi, nici gânduri. Nu mai eram eu! Nu mai eram eu! Nu mai eram eu?

Scrisoarea 5

Starea de nestare. Întrebarea permanentă: „Ce caut aici?“
Răspuns: „Nu știu, dar nu mă pot întoarce!“ Am întâlnit o femeie care spunea: „Am plecat din țară pe poarta din spate a grădinii“. Era oare vina ei? Ori a faptului că, în lumea de azi, e rușinos să nu ai. Nu contează ce, pentru unii e rușinos să n-ai covoare, pentru alții e rușinos să n-ai mâncare. E rușinos să fi sărac. Poate ai fost bolnav, poate ți-ai pierdut locul de muncă, poate ai părinți pe care trebuie să-i îngrijești... Nu contează motivul pentru care nu ai, dar a nu avea e o rușine, un stigmat. Devii un paria, un nepricopsit. Un izolat. Oamenii nu se adună în jurul unui om aflat la necaz, ci se îndepărtează și râd de la distanță.

Ai ieșit vreodată pe poarta din spate a grădinii?

Scrisoarea 6

Am găsit în schimb grădina unui moșuleț italian. Mic, agil și uscat. Mâini înnegrite de soarele celor 80 de ani, ochi vicleni.
80 de ani!

Primul loc de muncă. Locul unde am ajuns în prima seară. Loc de muncă dorit, râvnit, căutat. Asigurări de bine. Pretențiile erau mici, puțin menaj, puțină bucatărie. Nu simțeam nimic, nu pricepeam nimic. Să fii înconjurat de oameni care vorbesc o limbă necunoscută... Oboseală și lipsa oricărui

sentiment. Aveam sufletul gol, ca o cochilie. Și apoi mâna noduroasă care-mi arată patul. Pretențiile nu erau mici. Moșulețul voia „nevastă“! Totul inclus. F. a trebuit să-i explice că sunt obosită după drum și n-aș face față „armăsarului“ din el. Dezamăgire, dar discuția a continuat și s-a liniștit că va avea nevasta dorită. În orice moment putea chema carabinierii în cazul unui refuz categoric și al unei comportări dure din partea noastră. „Te trimite-n țară moșul! Tac! Vedem ce facem. Sunăm la Roma, sunt români acolo, nu te speria, nu rămâi aici!“ Nu mă speria decât mirosul de vechi, de bătrân. Nu puteam face nici o legătură cu altceva decât cu o temniță râncedă. Trei zile de emoții. Nu se poate spune că nu era gentil. Ne studiam. Citeam afară cu pretextul că învăț limba pentru a putea conversa. Îmi arunca priviri clar nemulțumite. Nu era interesat de conversație. Am aflat apoi că avusese o româncă în casă, de asta voia tot româncă. Am cunoscut-o apoi. Era o fată de 24 de ani, micuță, blondă, gălăgioasă. Îi făcea hatârul. Scotea moșul din toate cele. Printre râsete și vorbe goale mi-a spus că are doi copii acasă, la țară, și un soț care o bătea. O singură dată a oftat și-a zis: „Numai eu știu cum am câștigat bani și ce-am îndurat“. Povestea că, la început, moșul i-a confiscat pașaportul, apoi i l-a dat doar când ea se obișnuise cu păcătoșenia. Era sigur că nu putea pleca fără acte de la el, pentru că ar fi înhățat-o carabinierii.

Acum râdea. Avea o mască așa cum am descoperit apoi că trebuie să ai ca să rezisti. E ca și cum ai fi un balerin sau un actor. Probleme în viață apar mereu, dar n-ai voie să fii trist când muncești. A face companie e o muncă. Mi s-a mai spus, am fost învățată: „Chiar de nu pricepi ceva sau nu-ți place, zâmbește! Fă-le complimente!“ Eu nu puteam, nu mai știam să râd. În România nu mai râdeam de multă vreme. Pentru mine era destul că trăiam.